

node nu heeft besloten. Neen, de Afzonderlijke vergadering wenschte niet beide gebruikt te zien, maar vroeg alleen dat beide gebruikt moogen worden; men blijft dus vrij om ook één van beiden te gebruiken; en alzoo is door de synode het gebruik op verschillende zendingsterreinen van Midden-Java gewettigd om alleen van het liederenboek gebruik te maken met terzijdestelling van het psalmboek van Ds van Dijk.

Daarom betreuren wij het eerste deel van het besluit van de synode; indien zij het voorstel van Ds van Dijk niet had kunnen aanvaarden, had zij toch minstens moeten bepalen, dat naast het liederenboek het psalmboek moet gebruikt worden.

Maar ook tegen het tweede deel van het synodaal besluit hebben wij bezwaar.

Immers, de Afzonderlijke vergadering moet trachten te komen tot een gemeenschappelijk liederenboek voor alle Javaansche kerken, waarin de 150 psalmen opgenomen zijn. Maar was 't niet noodig geweest hierbij te bepalen, dat de psalmen afzonderlijk worden opgenomen als een apart geheel, maar niet, zooals met die enkele psalmen in den tegenwoordigen liederenbundel het geval is, met de liederen doorengemengd, waardoor wordt uitgesproken, dat de psalmen ook maar gewone liederen zijn? Voorts heeft de synode niet bepaald, wat er zal geschieden, indien de poging, om de 150 psalmen opgenomen te krijgen, mislukt; en evenmin, of de synode zich voorbehoudt om te oordeelen over den liederenbundel, waarmee de 150 psalmen één geheel zouden moeten vormen.

Zoo achten wij het besluit van de synode niet goed om zijn inhoud en om zijn kortheid; het is onjuist en onvolledig.

Tenslotte nog over een zedingskwestie in het vaderland; het betreft de aansluiting bij den Nederlandschen Zedingsraad. Over die aansluiting is heel wat te doen geweest.

Op de synode van Arnhem 1930 was toch het besluit gevallen, dat onze kerken zich niet konden aansluiten bij dezen Raad, omdat deze lid is van den Internationalen Zedingsraad; als dus de Nederlandsche Raad geheel vrij op zichzelf stond, dan zou aansluiting mogelijk en gewenscht zijn geworden. Het bezwaar tegen den Internationalen Zedingsraad was tweeledig: hij wil zonder nadere keur elke zedingscorporatie vereenigen, en hij heeft onjuiste opvattingen inzake de taak der zending op sociaal en politiek gebied.

Wel vond de Arnhemsche synode het goed, dat enkelen der deputaten als buitengewone leden zitting namen in den Nederlandschen Zedingsraad, „zonder dat daardoor de Gereformeerde Kerken in eenig opzicht door de besluiten van den Raad worden gebonden of verantwoordelijk zijn”, en dat alsdan een evenredig deel van de kosten van den Raad zou worden bijgedragen.

Een paar jaar geleden hebben wij over dit besluit op deze plaats ons leedwezen uitgesproken; wij komen daarop nu niet terug. Op de synode van Middelburg hebben de deputaten rapport uitgebracht over deze kwestie; in hun rapport deelen ze mee, dat er tusschen den Nederl. Zedingsraad en de deputaten over en weer „nog al wat misverstand heeft bestaan”; voorts, dat die Raad prijs stelde op contact met onze zending, en dan ook gaarne zien zou, dat er een paar van onze zedingsdeputaten als buitengewone leden aan den arbeid van den Raad deelnamen. Het blijkt dus, dat de Nederl. Zedingsraad gewicht is voor het besluit van de Arnhemsche synode; en in aansluiting daarmee nam de synode van Middelburg o.a. het volgende besluit:

„Uit te spreken, dat eenig contact tusschen den Nederlandschen Zedingsraad en de zending van de Gereformeerde Kerken wel gewenscht is.”...

„dit contact te oefenen door aan enkelen hunner (n.l. van de zedingsdeputaten) vrijheid te verleen, om als buitengewone leden zitting te nemen in den Nederl. Zedingsraad, en aan diens arbeid deel te nemen, zonder dat daardoor de Gereformeerde Kerken in eenig opzicht door de besluiten van den Raad worden gebonden of daarvoor verantwoordelijk zijn; en

zoolang deze medewerking duurt, een evenredig deel van de kosten te betalen uit de generale kas.”

Deze zaak is dus ten einde gebracht. Onze zending werkt gelukkig mede met den Nederl. Zedingsraad, en betaalt haar aandeel in de kosten.

Over verschillende andere besluiten ware nog heel wat te zeggen, maar wij willen het hierbij laten. Uit alles blijkt, dat onze generale deputaten hun veelomvattende taak consciëntieus verrichten. Moge op al hun arbeid in het belang van de komst van Gods Koninkrijk door de zending onzer kerken Gods onmisbare zegen rusten.

J. D. W.

DE PERSSCHOUWT

Nonsens over „de nieuwe Calvinisten”.

In de „Edesche Courant” van 20 Jan. j.l. staat een verslag van een rede, die Prof. Cramer te Ede hield over: „Paulus' brief aan Efeze”. We vestigen er de aandacht op, dat een verslag altijd een wonderlijk ding is, en dat we dus nadrukkelijk waarschuwen moeten tegen de onderstelling, alsof wat straks geciteerd wordt, met zekerheid als trouwe weergave van Prof. Cramer's meening zou te zien zijn. Als we evenwel toch er over spreken, geschiedt dat om twee redenen: a) wij het geciteerde zich hier wel verdraagt met vroegere uitingen van Prof. Cramer; b) wij dat verslag, gelijk het daar ligt, nu eenmaal zijn werking doet.

We lezen:

Prof. Cramer toonde voorts aan, dat Paulus niet sprak over Christus' verhouding tot den enkelen mensch, maar over die tot de geheele wereld. Paulus zegt, dat al die geesten, waarvoor die menschen zoo bang waren, waren overwonnen door Jezus Christus. In de tweede plaats toonde Paulus aan, dat God door Christus Zijn doel met de Schepping zal bereiken, ondanks allen vermeenden tegenstand. Reeds vóór de grondlegging der wereld heeft God de Christenen uitverkoren in Hem. Daarmede wordt het geheele fatalisme weggevaagd. Paulus predikte eerst de praedestinatie, daarna de uitverkiezing. Paulus en ook Calvin (niet de tegenwoordige Calvinisten) hadden de praedestinatie op het oog, niet van een enkeling, maar van het geheel, van Christus' gemeente. De nieuwe Calvinisten bestrijden dat wel en doen, alsof ze Calvin begrepen, maar inderdaad is dat niet zoo, want Calvin was in werkelijkheid ruim. Paulus houdt de Christenen hier voor, dat ze het voorwerp zijn van Gods eeuwige praedestinatie en uitverkiezing. Aan het kruis, aan Christus' overwinning, danken zij de vergeving der zonden.

Dit is in elk geval een door en door onjuiste probleemstelling. Juist de „nieuwe Calvinisten” waarschuwen zoo sterk mogelijk tegen een atomiseering der uitverkiezing. Daarin blijven ze trouw aan Calvin. Maar ze verbinden daarmee de door Calvin geleerde, doch in het verslag verworpen praedestinatie „van een enkeling”. Ze hebben bewijzen gegeven die aantoonen, dat hier Calvin verknood wordt.

Trouwens, hoe ver dit verslag van Calvin afstaat, bewijst ook wel het volgende:

Prof. Cramer stond hierna stil bij het begrip „zonde”. Spr. is het niet eens met de Gereformeerden, die zeggen, dat de mensch van top tot teen zondig is. Zonde — aldus spr. — is niet iets van ons. Zonde is een geheime macht, die de geheele wereld gegrepen heeft, onder welke macht we allen zitten. Als Christus niet was gekomen, zouden we allen verdoemd zijn door die zondemacht. Zonde heeft echter met het persoonlijk zijn niets te maken. Men komt er evenwel nooit onder uit dan door de verlossing in Christus, die de zonde overwonnen heeft aan het kruis.

Wat dit verslag beweert is anti-Calvijnisch en wetenschappelijk onverantwoord.

De „ingemetselden”.

„De Nieuwe Eeuw” (roomsch) schrijft:

Heel lang kwam in de gruwel-literatuur over de middeleeuwen de „ingemetselde” monnik voor, en hij bewees de auteurs onschatbare diensten door de enorme variatie, waarmee zoo'n stakker is te verwerken. En welk een afgrijselijk oodium kwam er niet op de hoofden der „meedoogenloos”-harde abten en priors te liggen, als zij met koele stem tegen zoo'n ongelukkige den hoonenden groot spraken: vade in pacem ga in vrede naar het oord der hopeloosheid, waar alle denkbare ellende en ontbering, waar de kwijning in eeuwige vergetelheid hem wachtte.

Maar, hoe „jammer” toch, er bestaat nog iets dat geschiedenis heet, een wetenschap, die alleen vraagt naar feiten, die de romantiek aan de deur laat staan, die onderzoekt wat op rekening komt van den feuilletonist, wat op die der waarheid. Een wetenschap ook, die de feiten plaatst in 't kader van den tijd waarin ze voorvielen, ze belicht met de toen heerschende inzichten. En die nuchtere wetenschap bewijst vooral de geschiedenis der Kerk zulke onwaarderebare diensten, als ze bijvoorbeeld aan de heele wereld, bij monde van niet-katholieke geleerden verklaart: „Wel schijnt er een groote overdrijving te bestaan ten aanzien van verschillende verhalen over het „inmetselen” van veroordeelde monniken. Dat dergelijke geschiedenissen in de wereld zijn gekomen, schijnt zijn oorzaak vooral hierin te hebben gevonden, dat de kloostergevangenis, die in den regel uit een steenen vertrek bestond, murus genaamd werd, terwijl het opsluiten daarin: immurare heette. Zodoende gaf het daarvan afkomende deelwoord: immurati, letterlijk dus „ingemetselden of ingemetselden” aanleiding tot de schrikwekkende verhalen over levend ingemetselde monniken”.

De ingemetselden.

De „muur”.

Zich conformeren.

Het is altijd zoo: men moet vlak bij de sprekende kerk leven, of men schiet bokken in het „uitleggen” van haar taal.

Tara-ra-boem-di-ee.

In de „Herv. Kerkb. van Den Haag” schrijft mevrouw M. de G.—K. oude herinneringen „uit de pastorie”. Een wandeling:

„Max, zet je muts recht en loop wat netter”, maande Jet. Maar daar op eens... wat bezield Max? Uit verzet tegen de bekende stijfheid in de beenen op dit punt van den weg, pakte Max Paul bij den arm, begon met hem te slingeren over 't pad als een dronken man en luidkeels te zingen: „Ta-ra-ra-boem-di-ee, de bliken dominee”. Dat was 't begin van een straalliedje, gemaakt op een bedelaar met een deftigen langen baard, die daarom de bliken dominee werd genoemd. Nu waren Jet en de anderen werkelijk stijf van schrik. Nu was hun reputatie voor altijd weg. Dat was nooit meer goed te maken. Daar zou wat op volgen. En er volgde wat op.

Mevrouw Gramans vroeg vader te spreken. Mevrouw verscheen met Koosje. Toen vader vol verwondering vroeg naar 't doel van 't bezoek, zei Mevrouw: „Toe dan Koosje, begin maar”. En Koosje begon de 119-de Psalm op te zeggen. 't Eene vers na 't andere rolde als een rij zinloze klanken uit dat kindermondje. Vader luisterde eerst met verbazing, toen met ontzetting. Werd zoo'n mooie psalm gebruikt om een kind te kwellen? „Ken je alle achtentachtig verzen”, vroeg vader verschrift, toen Koosje even haperde.

„Ja, dominee”, glorieerde Mevrouw Gramans, „alle achtentachtig”.

„Dan kent ze nu voor een jaar genoeg en dan krijgt Koosje voor al die moeite van mij een mooi boek”, en vader streelde 't kind de wang. „Zoo'n arm kind”, dacht vader.

Maar toen kwam er nog meer. Mevrouw Gramans achtte het zich tot plicht, vader in te lichten over 't gedrag van z'n eigen kind. Dat was nog eens wat anders dan Psalm 119. Zóó maar Tara-ra-boem-di-ee te zingen. Nu zag je eens verschil van opvoeding.

Vader zat tusschen twee vuren. Psalm 119 of Tara-ra-boem-di-ee. Wat was kieselijker? En vader, die dominee was, — stel je voor, was dat nu wel een dominee? Vader koos vóór Tara-ra-boem-di-ee. „Ach Mevrouw Gramans, kortwiek een vogeltje niet te veel. Dan gaat 't leven er uit. Laat ze maar eens zingen en laat ze niet te veel leeren.”

Van dien dag had vader afgedaan bij z'n vroegere vereersters.

Matthijsje bracht het ondanks de Psalm 119-opvoeding nooit tot dominee.

Ik ben blij, dat ik eindelijk eens weet, waar die oneerbiedige zang over dien „bliken dominee” vandaan komt. Overigens acht ik hem niet bepaald treffelijk of treffend.

Maar als ik aan een onder hoogst „staatkundig-gereformeerde” leiding staande school in een academiestad denk, waar de kinderen geen versjes leeren mochten (van het Bestuur!) met „tra-la, tra-la” enz., dan ben ik toch ook geneigd, curieuselijk na te gaan, hoeveel Matthijsjes van die school het ooit tot dominee brengen. K. S.

„Er is een zegen in.”

Sprekende over de Buchman-beweging, zegt Ds v. 't Sant o.m.:

Gaarne sterkt men zijn eisch tot waardeering van afwijkende richtingen met het woord: „verderf het niet, er is een zegen in”. Men haalt dat op den klank af aan uit Jes. 65: 8; daar staat (ik neem direkt maar de vertaling van Ridderbos): „zoo zegt de Heere: evenals men wanneer er most in een druiventros gevonden wordt, zegt: verderf hem niet, want er is zegen in: zoo zal Ik doen terwille van Mijn knechten, dat Ik niet alles verderf”. En de verklaring van dat woord geeft hij aldus: „Er is nog een ander volksdeel, des Heeren „knechten”. Terwille van hen zal de Heere „niet alles verderf”: het gericht zal worden beperkt, Israël niet geheel worden verdelgd. Het zal met Israël gaan als met een druiventros waar in most wordt gevonden, en dien men daarom voorzichtig behandelt daar er „een zegen”, een gave Gods (n.l. de most) in is. Al zijn er dan ook slechts druiven aan, de tros wordt gespaard terwille van de goede; wat natuurlijk niet buitensluit, dat de slechte vroeger of later worden weggeworpen.”

Hieruit blijkt, dat dit woord dus niet maar te hoel en te gras mag aangehaald worden; en dat men het zeker niet mag gebruiken om aan rechtmatige critiek op bewegingen het zwijgen op te leggen; daar staat geen woord van in.

Tot zoover het citaat.

Ook hier wordt weer een herhaaldelijk weerkerend misverstand bevochten. Natuurlijk duikt het morgen toch weer ergens op.

Schilderen.

De heer H. Algra schrijft in „Leeuw. Kerkhede”:

„Hij kan soms zoo mooi schilderen en dat mag ik graag hooren.” „Hij preekte er over, hoe de arenden hun jongen het vliegen leeren, en je zag het als het ware voor je oogen; de jongens vonden het schitterend.” „Hij kan het de menschen zoo lekker maken, het zoo levendig uitbeelden.”

Dat zijn zoo een paar lofspraken, die ik heb opgevangen over een dominee, die schildert in de preek. Ik heb hem zelf ook wel eens gehoord en je moet wel een Nurks zijn, als je het niet onderhoudend vindt.

Eens preekte hij over: „En er is geen verweer tegen den dood.” O, en toen hebben we den dood zien komen, net als dat in een oude geïllustreerde uitgave van de gedichten van Sluyter is afgebeeld en verteld: „Nu is de dood in uw straat... nu blijft hij stilstaan voor uw deur... hoort ge zijn kloppen... nu staat hij voor uw sponde, waar uw doodmoede lichaam stil neerligt na de urenlange worsteling... stil en mach-

eloos zijn nu strekt met izeren doodskreet

Er zijn in de één en forschen en heel erg op Heb ik me crisistijd? crisis kwam kinderen v zwakheid e op een avo- Naomi ges moet er c jonkjes?

Schrijver Brugman

Hier is Brugman En darva

Ik zal eeuwigen zoals m alzo als het gezie

Toen ik bij mij Toen za Daar wa patriarc en Jacob zat Jezus

Toen - ziel: was feten? T zulke ke de tafel romanie hier (op Jeremia feterd h heid des een prof

Daar dronken, tafel of wie zit worddes lieden d Verwond Schriftu naar de worden.

Toen mannen, boven in gekroosch die ande Gods. De geweldig overste Daar e al verha plaatsen enz....

Over Van de

Een typi telkens in In onzen vele jaren bracht, kar langzaam, laatste zin de stelling Palm zoo

„Ziet gij twee eeuw opgeschoten seerd, al v het ging l zaam.... als hij een bliken, hoe en na dit w

Dat „we rische begi luisteraar t waarheen scheen te

D in

Door vele ons aller jeug

„De bekv en gemak een onbesel van het ap durende z kwamer e der kunst zekerheid verwachtin den. Wat l heid gevo ontdek — maar ik w heb ik een gevoel bij l ik bleek w ik beef ov eerste jeug begin mijn verwarring

ara-ra-boem-di-ee

schrijft mevrouw de pastorie". Een

netter", maande ezelde Max? Uij de beenen op di de arm, begon als een dronken ra-boem-di-ee, de van een straat- een deftigen lantominee werd ge- en werkelijk stijf voor altijd weg. Daar zou wat op

spreken. Mevrouw vol verwondering i Mevrouw: "Toe begon de 119-de a 't andere rolde st kindermondje, g, toen met om- gebruikt om een tentachtig toen Kooze even w Gramans, „alle

toeg en dan krijgt een mooi boek", Zoo'n arm kind".

levrouw Gramans te lichten over 't as nog eens wai ara-ra-boem-di-ee an opvoeding. salm 119 of Tara- r? En vader, die i dat nu wel een boem-di-ee. „Ach gelte niet te veel naar eens zingen

un bij z'n vroegere

Psalm 119-opvoe-

t, waar die oneer- e" vandaan komt. ald treffelijk of

atkundig-gerefor-

cademiastad denk- mochten (van het ben ik toch ook Matthijsjes van K. S.

is een zegen in."

ging, zegt Ds v.

waardeering van

rd: „verderf het dat op den klank leem direkt maar tegt de Heere:

ruiventros ge- it, want er is ze- n Mijn knechten, rklaring van dat een ander volks- wille van hen zal

het gericht zal worden verdeeld. ruiventros waar- en daarom voor-

en", een gave r dan ook slechte d terwille van de ft, dat de slechte en."

niet maar te hooi; en dat men het rchtmatische critiek ggen; daar staat

elijk weerkerend uikt het morgen

Schilderen.

Kerkbode".

en en dat mag ik e, hoe de arenden e zag het als het ouden het schitte- zo lekker maken,

die ik heb opge- dert in de preek. hoord en je moe- derhoudend vindt een verweer tegen

dood zien komen, de uitgave van de en verteld: „Nu blijft hij stilstaan ppen... nu staat noede lichaam stil... stil en mach-

telooos zijn allen, die rondom uw sponde weenen... nu strekt de dood zijn magere hand naar u uit... met lizeren greep omvat hij uw keel... een enkele doodscreet en...."

Er zijn meer zulke predikers, die kunnen schilderen; de één meer lyrisch en verheven; de ander meer fors en realistisch; ook wel eens een enkele, die wat heel erg op succes is belust!

Heb ik niet eens een preek gehoord over Naomi in crisistijd? Een preek, waarin verhaald werd, hoe de crisis kwam in het gezin van Elimelech. En de beide kinderen waren niet sterk, want Machlon beteekent zwakheid en Chilion verbrekking. Toen heeft Elimelech op een avond, toen ze alles nog eens overrekenen, tot Naomi gezegd: „Het loopt op armoede uit en wat moet er dan worden van onze beide tuberculeuse jonkjes?..."

Schrijver citeert dan den middeleeuwachen Pater Brugman:

Hier is een fragment uit een preek over Ps. 23:5. Brugman liet dit vers slaan op de hemelsche vreugde. En daarvan vertelde hij:

Ik zal u zeggen een weinig van de vreugden des eeuwigen levens! Niet dat ik daar geweest ben, maar zooals mij mijn verstand en de Schriften leeren, en alzo als ik met het oog der minne en der begeerte het gezien hebbe.

Toen ik in den hemel het al overzag, toen dacht ik bij mij zelve: waar mogen wezen de patriarchen? Toen zag ik om. Daar zag ik een schoone zaal. Daar was een tafel gedekt en daaraan zaten de patriarchen. Daar zat Abel, Noach, Abraham, Izaak en Jacob en voorts die andere patriarchen, en daar zat Jezus midden tusschen hen....

Toen dacht ik inwendig in de memorie mijner ziel: waar mogen dan wezen deze mannen de profeten? Toen zag ik ginder een schoone kelder; niet zulke kelders als er in dit tijdelijke zijn. Daar was de tafel gedekt! Daar lagen de vaten met wijn, met romanie en melversye, maar niet zulke drank als hier (op aarde) is! Daar zaten die profeten, Jesaja, Jeremia, Daniël en de andere profeten, die geprofeteerd hadden van de geboorte en van de menscheit des Heeren. Daar was Jezus midden onder als een profet onder de profeten.

Daar ging hij schenken uit volle kannen en zij dronken, en David sprong met zijn harp voor de tafel of hij de Hofnar was. Toen vraagde ik hen: wie zijt gij en hoe zijt gij hier gekomen. Toen antwoordden zij mij weder: En woen gij niet wat lieden dat wij zijn en hoe wij hier gekomen zijn? Verwonder u niet! Hebt gij niet gelezen in de Schrifture: Zalig zijn zij, die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid, want zij zullen verzadigd worden....

Toen dacht ik: waar mogen wezen die waardige mannen, de apostelen? Toen zag ik op. Zij zaten boven in het rechthuis. Ginder zat Petrus, met zijn gekroonde baard. Daar zat Paulus. Daar zat de andere Apostelen als schepenen en raadsliden Gods. Daar zat Jezus, als een eervwaardig, machtig, geweldig koning; daar was Petrus als een van de overste raadsliden.

Daar ging men met elkander te rade en werd het al verhandeld, hoe dat men het hier en in alle plaatsen maken zoude. Daar was de tafel gedekt, enz....

Over Van der Palm sprekende zegt de schrijver:

Een typisch geval bij deze richting is, dat het beeld telkens in een zelfstandig schetsje wordt uitgewerkt.

In onzen tijd zou iemand zeggen: „Alleen wat in vele jaren van moeite en inspanning is tot stand gebracht, kan de eeuwen verduren. Een eikeboom groeit langzaam, maar geeft het duurzaamste hout." De laatste zin geeft dan een korte, sobere illustratie bij de stelling. Dat zou men in de dagen van Van der Palm zoo aangepakt hebben:

„Ziet gij daar dien trotschen eikeboom? Een eeuw, twee eeuwen geleden misschien is het jonge rijze opgeschoten; telken jare heeft hij de stormen getrotseerd, al vaster sloeg hij zijn wortelen in de aarde; het ging langzaam, den haastigen mensch te langzaam... maar nu staat hij daar, fors en sterk, en als hij eenmaal valt, na vele bijlagen, dan zal het blijken, hoe hard het hout geworden is. Welnu...." en na dit welnu kwam dan de toepassing.

Dat „welnu" kwam even vaak voor als dat rhetorische begin: „Ziet gij daar". Een al te argelooze luisteraar wende wel eens het hoofd om in de richting, waarheen het begeleidend gebaar van den redenaar scheen te wijzen!

De bevende redenaar, bevende nog bij de inleiding. De gansche inleiding dan.

Door vele Kerkboden gaat thans volgend citaat uit ons aller jeugdvriend Cicero:

„De bekwaamste redenaar, hij die zich het sierlijkst en gemakkelijkst uitdrukt, is in mijn oogen slechts een onbeschaamde, als hij niet heeft bij het beklimmen van het spreekgestoelte, en als hij niet nog heeft gedurende zijn gansche inleiding. Waarlijk, hoe bekwaamer een redenaar is, hoe beter hij de zwaarigheden der kunst kent, hoe meer hij bedrukt is voor de onzekerheid van te slagen, hoe meer hij vreest, aan de verwachting zijner hoorders niet te zullen beantwoorden. Wat hen aangaat, die geen de minste verlegenheid gevoelen — wat ik bij verreweg de meesten ontdek — ik keur niet alleen hun vermetelheid af, maar ik wenschte wel, dat men haar strafte. Dikwijls heb ik een indruk bij U opgemerkt, dien ik zelf ook gevoel bij het uitspreken mijner inleiding. Ik voel dat ik bleek word, mijn denkbeelden raken in de war, en ik beef over al mijn leden. Eens zelfs, toen ik in mijn eerste jeugd als beschuldiger optrad, werd ik in het begin mijner rede zoo ontsteld, dat Q. Maximus, mijn verwarring bespeurend, de zaak tot een anderen dag

uitstelde en nooit zal ik vergeten, welk een dienst hij mij daarmee bewees."

Ds Meijer van Hoogeveen voegt daaraan toe:

De bekwaamste redenaar... heeft bij het beklimmen van het spreekgestoelte. Dit zegt een heiden. Sprekend over onderwerpen, liggend buiten de heilige sfeer. Zal dan een prediker die tot heilig dienstwerk geroepen wordt, niet vreezen? Maar wat Cicero moest missen, dat hebben onze predikanten. Zij weten zich gedragen door het gebod van heel de gemeente.

„Zoo spreekt een heiden".

Ja, dat is waar. We moeten dan ook maar niet denken, dat een Christen nog een beetje verder op de lijn van dezen heiden moet gaan, en derhalve beven, laat ons zeggen, nog het gansche eerste punt der preek door.

Want ik vermoed, dat vriend Cicero zelf heel weinig „beefde", toen hij de eerste moeilijkheden overwonnen had. Hij was tenminste af en toe ijselijk pedant en ijdel.

En of hij bij het schrijven gebreeft heeft?

Zeker niet bij het schrijven van zijn eerste woorden; want die zijn hopeloos generaliseerend, en dus een tikje „onbeschaamd".

Beven.

Moet dat nu persé onder 't spreken?

Niet onder 't schrijven?

Laat ons niet zoo gemakkelijk het getal onbeschaamden vermenigvuldigen.

De één vindt het brutaal als men een broodje eet zonder bidden, maar hij zal b.v. nooit bidden voor zijn medicijnen, of nooit voor zijn verlovings, zijn eerste (soms eenige) „aanzoek".

De ander bidt voor zijn leven en zijn levenswerk.

Zoo ook heeft de één voor 't spreken. Niet voor het schrijven.

De ander echter heeft voor alles. Hij heeft voor den God, die zijn levensstaak gaf, maar hij komt dan ook rustig tot een onderdeel van zijn werk. B.v. de rede. Hij heeft voor God gebreeft, niet meer voor een paar menschen, zoover ze zich naar zijn.

Heusch, die pedante heiden mist het recht zoo iemand onbeschaamd te noemen. Hij heeft van hem en zijn beven „geen kaas gegeten".

De „onverdraagzaamheid" van K. Barth.

Dr Berkouwer schrijft in „Watergr. Kerkb.":

We lezen den naam van Karl Barth tegenwoordig nog al eens in de krant. O.a. in verband met de kerkelijke toestanden in Duitschland. „De Standaard" gaf nu het bericht, dat het tijdschrift van Barth en

anderen zou verdwijnen. Het laatste nummer van dit tijdschrift is nu verschenen en hierin lezen we Barths afscheid. Vanaf 1922 had het bestaan. En nu is het uit met deze veel gelezen periodiek. Barth kan de medewerking niet langer verantwoorden. Hij meent in dit opzicht onverdraagzaam te moeten zijn en scherp.

Het is goed, dit afscheid te lezen, omdat er over verdraagzaamheid heel verschillend wordt gedacht. Onverdraagzaamheid wordt dikwijls gezien als een buitengewoon irriterende karaktereigenschap van enkele sinistere geesten, die in zelfgenoegzaamheid en zelfvoldaanheid zichzelf opsluiten en isoleeren, hun eigen standpunt absoluut verklaren en geen ruimte van blik genoeg hebben om ook andere standpunten te waardeeren. Natuurlijk komt zulke zelfgenoegzaamheid voor, een niet kunnen begrijpen van een ander inzicht. Maar door dat te constateeren, kunnen we toch nog niet het probleem van de onverdraagzaamheid als afgehandeld beschouwen. Want wat voor velen niet anders is dan onverdraagzaamheid, is voor den betrokkene niet zelden een liefde tot de waarheid en een protest tegen de verwarring. Wanneer ik in dit verband wijs op Barths onverdraagzaamheid, dan moet dit voorbeeld met reserve worden bezien. Wanneer Barth in ijeren consequentie in 1933 afscheid neemt van veel van z'n vroegere vrienden, dan zien we, dat hij dat doet vanuit een geheel van beschouwingen, die tenslotte voor ons onaantvaardbaar zijn. Maar het is interessant, Barths motiveering van z'n onverdraagzaamheid te lezen. Een van de gebeurtenissen, die tot het conflict leidden, was de overgang van één van Barths medewerkers (Gogarten) naar de beweging der „Duitsche Christenen". In deze sympathie, die voortvloeit uit een bepaald theologisch standpunt, wordt volgens Barth duidelijk, dat de oprichting van hun blad in 1922 een misverstand was. Er bestond slechts een schijn eenheid, geen ware eenheid. En daarom is het beter, dat de lezers niet langer in den waan worden gebracht, dat men het toch nog wel grootendeels met elkaar eens is. Met menschen, wier theologie tot zulke consequenties leidt, kan Barth niet langer samenwerken in één verband. Evenmin — voegt Barth hieraan toe — als de apostel Johannes met Cerinthus samen in één badhuis wezen wilde. Ondanks of juist omdat hij leerde: Kinderkens, hebt elkander lief. Juist omdat!

Barth ziet zijn onverdraagzaamheid dus als eisch van de liefde. Wel merkwaardig. Want het gaat hier nog niet eens over een kerk, maar alleen nog maar over samenwerking in een tijdschrift! Dit afscheid van Barth is een belangwekkend staaltje voor de psychologie van de onverdraagzaamheid, al moet hier aan worden toegevoegd, dat men niet Barths protest tegen de „Duitsche Christenen" en deze hartstochtelijke onverdraagzaamheid het stempel van het ware profetisme moet opdrukken. Wie dat doen zou, zou Barths onverdraagzaamheid loemaken van zijn theologie en hem daardoor ook in z'n houding in den kerkelijken strijd van Duitschland ten eenenmale misverstaan.

Ik ben het met deze laatste zinnen eens. Maar de menschen, die met Barth hebben gedweept en meteen de

verdraagzaamheid heel anders wilden, dan hij thans blijkt te doen, die menschen zullen het toch wel wat te kwaad hebben, denk ik zoo.

Zelfs Gogarten kan het er mee te kwaad hebben. In 1929 herinnerde hij nog aan een woord van H. M. Müller, die beweerd had, dat de leiders der dialectische theologie toentertijd reeds onderling veel meer het oneens waren, dan de politieke generaals in China. Daartegenover stelde Gogarten de bewering, dat hij met Barth in diens eigenlijke intentie zich één wist. Gogarten noemde Müller's uitsluiting sensationeel....

En nu krijgt men dit van Barth zelf te hooren. Krüger zij geen gelijk, die beweerd hebben, dat de dialectische theologie wel verbinden kon de loslaters van het bestaande in dat loslaten, doch zelf niet positief opbouwen kon?

K. S.

BOEKBESPREKING

„De Macedoniër".

De nieuwe jaargang van „De Macedoniër" zet weer uitstekend in. Eerst krijgen wij een artikel van Dr J. H. Bavinck: „De vergelijking of gelijkenis bij de verkondiging van het Evangelie". Hij komt tot de conclusie: „Ik ben er diep van overtuigd, dat wij eerst dan kunnen gaan spreken van een Javaansche Christelijke theologie, wanneer de hypnose van de oude beelden en gelijkenissen gebroken is, en een nieuw gebied van gelijkenissen geopend, waarin de menselijke ziel kan vinden het afschijnsel van de werkelijke verhoudingen. En eerst vanuit die nieuwe gedachten kan hij komen tot de rechte verhouding tot God en kan hij leeren aangrijpen de groote genade Gods, die ons in Jezus Christus geboden werd". Ds H. Bergema zet in den nieuwen jaargang zijn artikelenreeks voort; in het Januari-nummer schrijft hij over: „De veronderstelde primitiviteit van het symbolisme"; degelijk werk. Ds Jac. van Nes licht ons in over het anti-semietisme in Amerika, en Ds Pol besluit deze mooie aflevering met zijn rubriek: „Van mijn uitkijk". Het is nu de tijd om op den 38en jaargang van ons Gereformeerd Zendingstijdschrift te abonneren.

J. D. W.

„Onze Zending".

Dit maandblad voor de Gereformeerde jeugd wordt, evenals „De Macedoniër", uitgegeven bij Gebrs Zomer en Keuning's Uitgevers-Mij te Wageningen. Het eerste nummer van den 13en jaargang opent met een heel

mooi artikel van den heer P. Lok over „Sadrach en zijn gemeente". Uit Magelang werd gezonden een opstel van een Chineesch jongen: „Toen Boeddha sloep..."; en de aflevering wordt besloten met het kort verhaal van een Kaffer-leeraar over zijn bekeering. Dit tijdschrift kan aan onze jeugd hartelijk worden aanbevolen.

J. D. W.

„Uit leven en arbeid van Isabella Lilius Trotter".

Mevrouw Barth—Van Marie verhaalt in dit keurig uitgegeven boekje van Is. Trotter, stichtster van de „Algiers Mission Band", een leerrijke en treffende geschiedenis. Welk een hoogbegaafde vrouw was zij, en met welk een sterk geloof en innige liefde voor de Mohammedanen in Algiers was zij vervuld! Letterlijk heeft zij zichzelf voor deze menschen opgeofferd, en zij stierf in het midden van het volk, waarmede zij in den hoogsten zin van het woord één was geworden. Dit boekje van ongeveer 90 bl., en met verschillende foto's versierd, kan hartelijk worden aanbevolen. Het is uitgegeven vanwege den Zendingstudie-Raad door de drukkerij van de stichting „Hoenderloo".

J. D. W.

CORRESPONDENTIE

Aan de abonne's, die de vorige week de door ons gevraagde nummers van ons blad toezonden, onzen hartelijken dank!

KERKNIEUWS

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te:

Amsterdam-Zuid (Je pred. pl.): P. N. Kruyswijk te Hilversum en Dr K. Sietsma te Eindhoven. Schoonrewoerd: Cand. O. van Noort te Westbroek en Cand. A. v. d. Ziel, hulppred. te Nijmegen.

Beroepen te:

Groningen (vac. H. v. d. Elskamp): W. H. v. d. Vegt te Goes. Oostkapelle en te Schoonrewoerd: Cand. O. van Noort te Westbroek.

Intrede te:

Groningen: A. Wijngaarden. Tekst: Openb. 3:20.